

PROJEKT

Očuvanje populacija čigri u porječju Save i Drave

The goal of the project was to maintain a stable population of Common Terns on gravel habitats along the Sava and Drava rivers in Croatia and Slovenia. By applying appropriate habitat management measures, we preserved gravel islands which host tern colonies and ensure their long-term suitability for tern nesting. Rakitje, the most important breeding site in Croatia, was included in the Natura 2000 network. The project resulted in an increase in the surface of sustainable habitat for tern breeding, development of a transboundary protocol for monitoring the continental population of terns and a transboundary action plan for the protection of terns. By GPS-tracking the birds during the breeding season, their most important feeding grounds were identified. Genetic analysis investigated the genetic diversity and connection between Croatian and Slovenian terns. Diverse communication activities, such as popular lectures, a film about terns, thematic issues of magazines, educational camps, information boards, roll-up posters and open days of tern colonies, were aimed at raising awareness of the need for protecting terns and their habitats.

Cilj projekta bio je omogućiti održanje stabilne populacije crvenokljune čigre na šljunčanim staništima uz Savu i Dravu u Hrvatskoj i Sloveniji. Aktivnim mjerama upravljanja staništem zaštitili smo i dugoročno očuvali šljunkovite otoke s kolonijama čigri. Najvažnije gnjezdilište u Hrvatskoj, šljunčara Rakitje uključeno je u mrežu Natura 2000 područja. Projekt je rezultirao povećanjem površine dugoročno održivih gnjezdilišta, izradom prekograničnog protokola monitoringa za kontinentalne populacije čigre te nacrtom Prekograničnog akcijskog plana za zaštitu čigri. Praćenjem ptica GPS uređajima tijekom sezone gniježdenja utvrdili smo najvažnija hranilišta. Genetičkom analizom ustanovljena je genetička raznolikost i stupanj povezanosti hrvatskih i slovenskih čigri. Različite komunikacijske aktivnosti, poput predavanja, filma o čigrama, tematskih brojeva časopisa, edukativnim kampovima, informativnim pločama i otvorenim danima kolonije čigri povećali smo svijest o potrebi zaštite čigre i njenih staništa.

Projekt ČIGRA proveden je u sklopu programa Interreg Slovenija – Hrvatska, operativni program 2014–2020. Trajao je od 1. 9. 2017. do 29. 2. 2020. Vodeći partner bila je Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti (Zavod za ornitologiju), a partneri Nacionalni institut za biologiju, Ljubljana; DOPPS – Društvo za promatranje i proučavanje ptica Slovenije, Ljubljana; Udruga BIOM, Zagreb; JU za upravljanje zaštićenim područjima i drugim zaštićenim dijelovima prirode na području Zagrebačke županije „Zeleni prsten“, Samobor i Prirodoslovno-matematički fakultet, Zagreb. Ukupna vrijednost projekta je 579.177,40 €.

Cilj projekta bio je podići stupanj očuvanosti kontinentalne populacije crvenokljune čigre na kontinentalnim gnjezdilištima Hrvatske i Slovenije kroz dugoročno osiguranje uvjeta gniježdenja.

U sklopu projekta provedene su mjere očuvanja i obnove dvaju šljunkovitih otoka s kolonijama čigri na Ptujском jezeru u Sloveniji te po jednog otoka na šljunčari Rakitje kraj Zagreba i na Ormoškom jezeru. Na jezeru Siromaja nizvodno od Zagreba postavljena je platforma za gniježdenje čigri. Na taj su način projektom povećane površine dugoročno održivih gnjezdilišta čigri u tri Natura 2000 područja, a tijekom uređenja je provedeno pet praktičnih demonstracijskih mjera. Na svim su gnjezdilištima postavljene info ploče koje će korisnicima prostora trajno pružati informacije o čigrama. Tijekom projekta izrađen je prijedlog uključivanja šljunčare Rakitje na kojoj je smještena najveća hrvatska kolonija čigri u Natura 2000 područje, te su nove granice područja „Sava kod Hrušćice sa šljunčarom Rakitje“ proglašene Uredbom o ekološkoj mreži 5. 9. 2019. (NN 80/19).

Umjetni otok na Ptujском jezeru. Foto: T. Basle

Uređenje umjetnog otoka. Foto: D. Denac

Platforma za gniježdenje na šljunčari Siromaja. Foto T. Rubinić

Na početku projekta izrađen je prekogranični protokol monitoringa prema kojem se tijekom trajanja projekta provodio monitoring čigri u Hrvatskoj i Sloveniji. Na edukativnoj radionici održanoj 23. 2. 2018. u Samoboru i na Seminaru čuvara prirode s protokolom monitoringa ukupno je upoznato više od stotinu stručnjaka.

Prikupljeni su uzorci krvi 63 čigri iz Hrvatske i Slovenije te je genetičkom analizom istražena njihova raznolikost i povezanost. Tijekom projekta 36 čigri je označeno uređajima za praćenje. Njihovim praćenjem tijekom sezone gniježđenja utvrđeno je da se čigre redovito hrane na rijekama te su identificirani dijelovi rijeka na kojima se ptice najčešće zadržavaju. Rezultati znanstvenih istraživanja čigri provedenih u sklopu ovog projekta objavljeni su u [tematskom broju znanstvenog ornitološkog časopisa Acrocephalus](#). Praćenjem odraslih gniježdećih čigri utvrđeno je i da one posjećuju susjedne kolonije za vrijeme uspješnog gniježđenja, što je ponašanje koje do sada nije bilo zabilježeno. Rezultati su objavljeni u [znanstvenom radu](#).

Čigra s uređajem za praćenje, foto T. Rubinić

Izrađen je nacrt Prekograničnog akcijskog plana za zaštitu kontinentalnih populacija čigri u čiju su izradu bili uključeni brojni dionici i čije će se aktivnosti uključiti u planove upravljanja Natura područjima. Nacrt akcijskog plana je dostupan na web stranici info.hazu.hr.

U sklopu projekta izdan je i tematski broj popularne slovenske ornitološke revije Svijet ptica koji je dostupan i na [webu](#). Tiskani su roll-up plakati koji su korišteni tijekom čitavog projekta, održana su tri edukativna kampa: dva u Hrvatskoj i jedan u Sloveniji, dva događanja otvoreni dan kolonije čigri na Ptujskom jezeru, 36 edukativnih predavanja te je snimljen [17-minutni dokumentarni film o čigri](#). Problematika zaštite čigri i aktivnosti u sklopu ovog projekta postali su dio kurikuluma on-line nastave biologije za 1. razred srednje škole u hrvatskom programu Škola za život.

Terenska radionica. Foto: M. Martinović

Kamp „Naša Drava“,. Foto: B. Ječmenica

Projekt je uspješno dovršen i sve planirane aktivnosti su provedene. Poboljšani su uvjeti za gniježđenje čigri na tri područja mreže Natura 2000, stečene su spoznaje o kretanjima čigri i njihovoj genetičkoj povezanosti, izrađeni su prekogranični protokol monitoringa i nacrt prekograničnog akcijskog plana za zaštitu kontinentalnih populacija čigri, a raznolike komunikacijske aktivnosti utjecale su na povećanje svijesti o potrebi zaštite čigre i njenih staništa. Znanstvene i popularne publikacije, film, informativne ploče, roll-up posteri te brojne objave na web stranicama partnera bit će trajno dostupne kao izvor informacija o projektu i problematici zaštite čigre.